

BURSA İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

SOSYAL BİLGİLER

5. SINIF

2. ÇALIŞMA FÖYÜ

Sabahattin DÜLGER	İl Millî Eğitim Müdürü
Mahmut KARAKAYA	Şube Müdürü
Volkan ÇIRAKOĞLU	ÖDM Ekip Sorumlusu
Petek ÇELİK	Branş Koordinatörü
Ayşe IŞIK	Soru Yazarı
Olca TUGAY TİKİL	Tasarım
Gamze GENÇBAYRAKDAR	Dizgi

Tarih, geçmişte yaşanmış olayları neden-sonuç ilişkisi içinde yer ve zaman göstererek, belgelere dayanarak, objektif bir şekilde inceleyen bilim dalıdır. Geçmişte yaşanmış olayların oluş sırasını öğrenmek ve bu tarihteki olayları meydana geldikleri zamanın şartlarına göre değerlendirebilmek için tarih devirlerine ayrılmıştır.

ETKİNLİK-1

Örnekte olduğu gibi bulmacayı çözdüğümüzde boşta kalan kare hangisi olur? İşaretleyiniz.

1. Hititler'in Tanrı'ya hesap vermek için yazdıkları yıllıklar. **ANAL**
2. Sümerler'in icat ederek ulaşımı kolaylaştırdıkları buluş.
3. Lidyalılar'ın icat ederek takas usulüne son verdikleri buluş.
4. Sümerler'in yapmış olduğu yedi katlı tapınak .
5. Hititlerde önemli devlet işlerinin görüşüldüğü meclis.
6. Urartular'ın tarımı geliştirmek için yaptıkları sulama kanalları.
7. Frigler' in en büyük toprak ve bereket tanrısı.
8. Frigler' in yapmış olduğu çengelli iğne.

Anadolu'nun iklim şartlarının uygun, su kaynaklarının bol, toprağının verimli olması, göç ve ticaret yolları üzerinde bulunması bu topraklarda birçok uygarlığın kurulmasına sebep olmuş ve bu uygarlıklardan günümüze pek çok tarihî eser kalmıştır.

ETKİNLİK-2

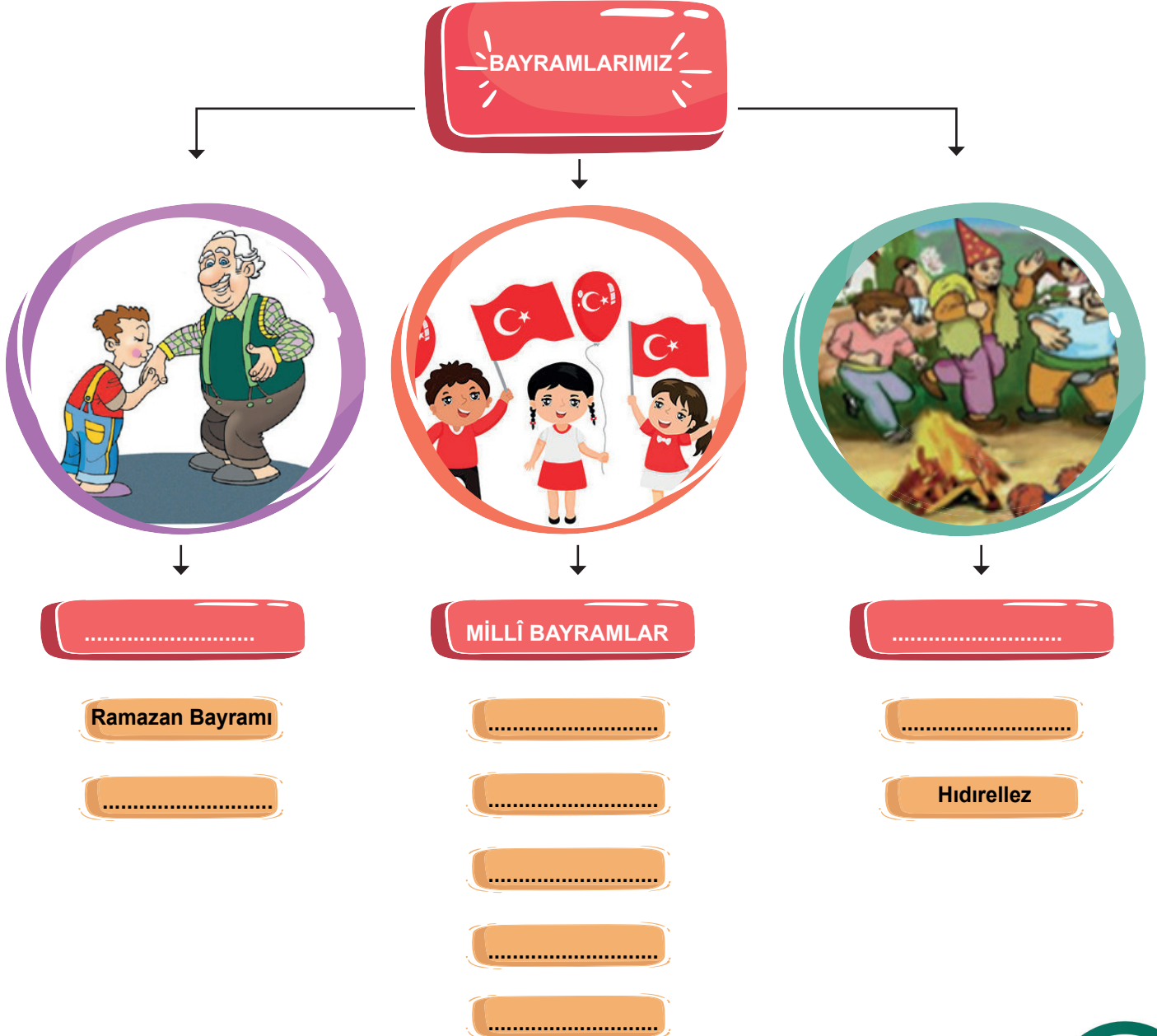
Aşağıdaki örneklerin verilen kavramlardan hangisiyle ilgili olduğunu belirleyerek kutucuğu işaretleyiniz.

	DOĞAL VARLIK	TARİHÎ VARLIK
1.TOPKAPI SARAYI		
2. TUZ GÖLÜ		
3. KELEBEKLER VADİSİ		
4. KIZ KALESİ		
5. SU UÇTU ŞELALESİ		
6. APOLLON TAPINAĞI		
7. ANİ HARABELERİ		
8. PAMUKKALE TRAVERTENLERİ		
9. İNSUYU MAĞARASI		
10. GÖBEKLİTEPE		
11. YEŞİL TÜRBE		
12. YEREBATAN SARNICI		
13. AYDER YAYLASI		
14. PERİ BACALARI		
15. CUMALIKIZIK EVLERİ		

Bayramlar, toplumu oluşturan bireylerin ortak duygu ve düşüncelerle hareket etmesini sağlar. Birlik ve beraberliğimizi, sevgi ve saygı duygularımızı daha da güçlendirir.

ETKİNLİK-3

Kavram haritasında boş bırakılan yerleri, örneklerden yola çıkarak uygun ifadelerle doldurunuz.

Ülkemizde tarih öncesi döneme ait ilk yerleşim yeri Konya Çatalhöyük'tür. Bu dönemde insanlar tarım yapabilecekleri alanlara ve su kenarlarına yerleşmişler, güvenlikleri için birbirine bitişik evler yapmışlardır.

ETKİNLİK-4

Kutucuklarda yer alan kavramlardan uygun olanlarını verilen boşluklara yazarak cümleleri tamamlayınız.

TEKERLEK

BABİLLER

KRAL YOLU

MEZOPOTAMYA

GÜNEŞ

ÇAĞ

ASTRONOMİ

YAZI

KARUM

AY

TARİHİ
NESNE

KADEŞ

ASURLAR

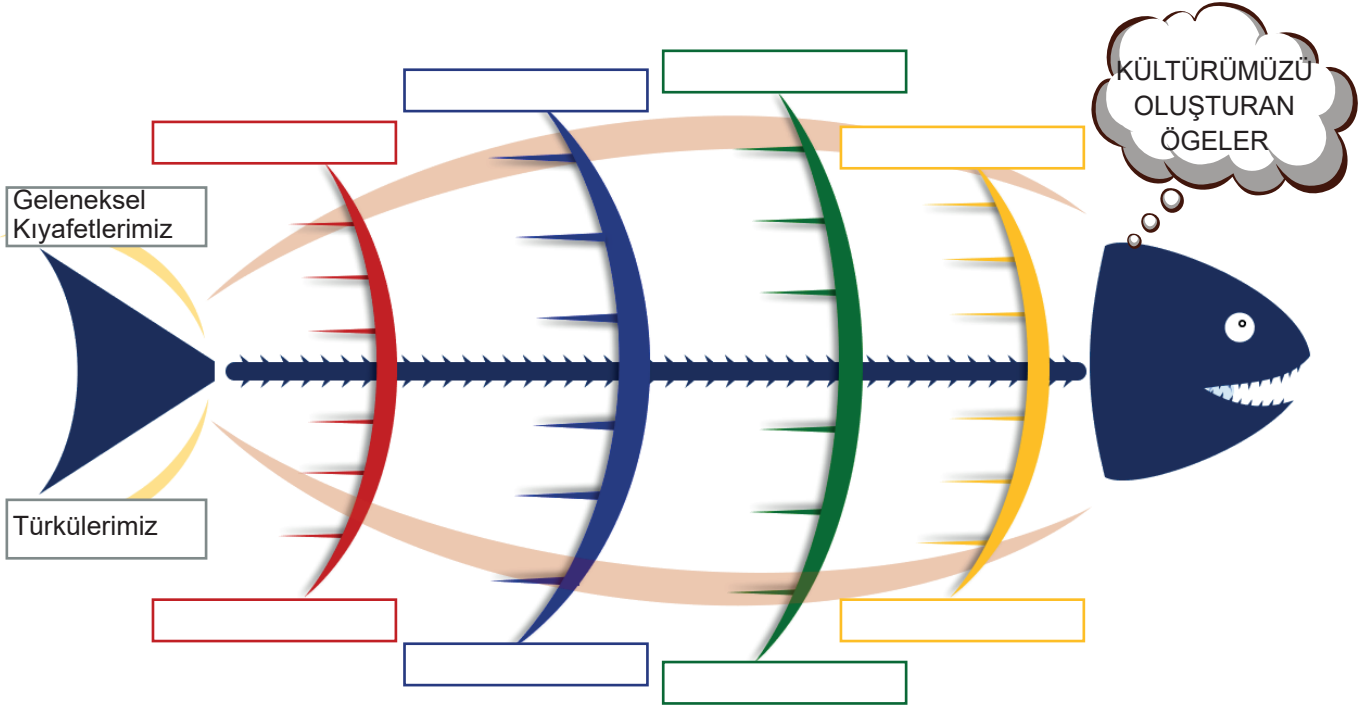
İPEK YOLU

1. Geçmişte Fırat ve Dicle nehirleri arasında kalan bölgeye adı verilmiştir.
2. benzer sosyal ve siyasal olayların yaşandığı döneme denir.
3., Asurlar zamanında Anadolu'daki küçük pazar yerleridir.
4. Tarihî çağlar bulunması ile başlamıştır.
5. Tarihte bilinen ilk yazılı antlaşma Hititler' in Mısırlılar ile yapmış olduğu Antlaşması'dır.
6. Sümerler alanında çalışmalar yapmışlar ve takvimini bulmuşlardır.
7. Geçmişten bizlere kalan ve tarihî değer taşıyan eşyalara denir.
8. Lidyalılar Efes'ten başlayarak Mezopotamya'ya kadar uzanan yapmışlardır.
9. kısasa kısas özelliğine dayanan Hammurabi Kanunları'nı yapmışlardır.
10. ticaret için geldikleri Anadolu'ya yazıyı getirmişlerdir.

Bir toplumun tarih boyunca ürettiği ve kuşaktan kuşağa aktardığı maddi ve manevi değerlerin hepsine kültür denir.

ETKİNLİK-5

Görselde boş bırakılan yerleri uygun ifadeler ile doldurunuz.

ETKİNLİK-6

Anadolu ve Mezopotamya'da kurulan uygarlıklar ile ilgili bilgileri örnekteki gibi eşleştiriniz.

ASURLAR

HİTİTLER

BABİLLER

LİDYALILAR

URARTULAR

FRİGLER

1. GORDİON

2- NİNOVA

3- TUŞPA

4- HATTUŞAŞ

5- BABİL

6- SARD

A- Kralın eşine Tavananna adı verilmektedir.

B- Tümülüs adı verilen yığma mezarları vardır.

C- Anadolu'ya yazıyı getirmişlerdir.

D- Asma bahçeleri bu uygarlığa aittir.

E- Paralı askerlerden oluşan ordusu vardır.

F- Ahiret inancı vardır.

2					
C					

Tarihî Mekân: Geçmişte yaşamış insan topluluklarına ait kalıntıların bulunduğu yapı ve alanlardır.

Tarihî Eser: Geçmiş uygarlıklar tarafından yapılan eski kalıntı veya yapılarıdır.

Tarihî Nesne: Geçmişten bizlere kalan ve tarihî değer taşıyan eşyalardır.

ETKİNLİK-7

Cümlelerde doğru olanların yanına “D”, yanlış olanların yanına “Y” yazınız.

☐

1. Doğada insan eli değmeden kendiliğinden oluşan oluşumlara doğal varlık denir.

☐

2. Hora, Karadeniz Bölgesi'nde yaygın olarak oynanan bir halk oyunudur.

☐

3. Hammurabi Kanunları, kısasa kısas özelliğine dayanmaktadır.

☐

4. Kültür, geçmişten günümüze aktarılırken zaman içinde değişimlere uğrayabilir.

☐

5. Hititler, Ege Bölgesi'nde deniz kıyısında kurulmuş bir Anadolu uygarlığıdır.

☐

6. Nemrut Harabeleri, Adıyaman'da yer alan doğal güzelliklerimizden biridir.

☐

7. Ülke içinde bölgeden bölgeye kültürel farklılıklar olabilir.

☐

8. Eskiden kullanılan kumaş mendillerin yerini ıslak mendilin alması kültürel sürekliliğe örnektir.

☐

9. Tarihte bilinen ilk kütüphane Asurlar tarafından yapılmıştır.

☐

10. Nevruz Bayramı, baharın müjdecisi olarak her yıl 21 Mart'ta kutlanır.

ETKİNLİK-8

Aşağıda verilen doğal güzellik ve tarihî mekânların yanlarındaki numaraları ilgili bölgelerin üzerine örnekteki gibi yazınız. Bir bölgeye birden fazla numara gelebilir.

1- ANITKABİR

2- ASTIM MAĞARASI

3- HASANKEYF

4- AYDER YAYLASI

5- MALABADİ KÖPRÜSÜ

6- ULUDAĞ

7- PERİBACALARI

8- SELİMİYE CAMİ

9- PAMUKKALE TRAVERTEENLERİ

10- İSHAK PAŞA SARAYI

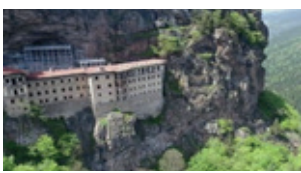
11- ASPENDOS TİYATROSU

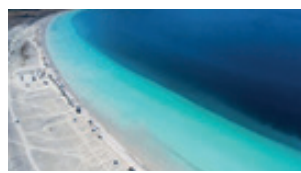
12- TORTUM ŞELELESİ

13- SÜMELA MANASTIRI

14- SALDA GÖLÜ

15- EFES ANTİK KENTİ

16- SAFRANBOLU EVLERİ

ETKİNLİK-9

Verilen ifadelerin doğru (D) ya da yanlış (Y) olduğuna karar vererek ilerlendiğinde kaç numaralı çıkışa ulaşılır. İşaretleyiniz.

Tarihî eserler ve doğal güzellikler insanlığın ortak mirasıdır.

Y

D

İyonlarda özgür düşünce ortamı olduğu için bilimsel çalışmalar yapılabilmiştir.

Türkülerimiz, masallarımız, ninnilerimiz sözlü kültürümüzün unsurlarıdır.

Y

D

Y

D

Nevruz, mevsimlik bayramlarımızdandır.

Van Kalesi, Babiller döneminden kalmıştır.

Zigguratların en alt katı gözlemevi olarak kullanılmıştır.

Bazı kültür öğelerimiz zamanla unutulmuştur.

1.ÇIKIŞ

2.ÇIKIŞ

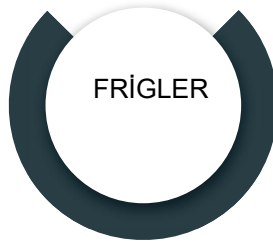
3.ÇIKIŞ

4.ÇIKIŞ

ETKİNLİK-10

1 PANKUŞ	2 FİBULA	3 HAMMURABİ	4 ZİGGURAT	5 HATTUŞAŞ	6 TÜMÜLÜS
7 KRAL YOLU	8 BİN TANRI İLİ	9 TAPATES	10 TEKERLEK	11 ASMA BAHÇELERİ	12 PARA

Tablo içinde verilen kavramların hangi uygarlıklarla ilgili olduğunu kutular içine yazınız. Bir kutuya birden fazla numara gelebilir.

Halk oyunları kültürel değerlerimizden biridir. Oyunlar konularını doğadan, toplumsal olaylardan ve günlük yaşamdan alır. Oyunlarda kullanılan giysiler oynadığı yörenin geleneksel kıyafetleridir. Birlikte oynanan halk oyunları kişiye kaynaşmayı, beraber hareket etmeyi, paylaşmayı öğretir. Zengin bir kültüre sahip ülkemizin hemen her yöresinde farklı halk oyunları oynanır.

ETKİNLİK-11

Halk oyunları ve el sanatları ile ilgili örneklerin numaralarını tanımların yanına yazarak eşleştiriniz.

1 - HORON

2 - EBRU

3 - ÇİNİCİLİK

4 - KAFKAS

5 - ZEYBEK

6 - HAT SANATI

- ☐ A. Tek bir kişi veya grup halinde birbirine değmeden daire şeklinde oynanır. Daha çok Ege bölgesinde yaygın olarak oynanan ağır ve gösterişli bir oyundur.
- ☐ B. Daha çok Ardahan, Kars, Iğdır çevrelerinde oynanan gururu, mertliği ve cesareti temsil eden hızlı bir oyundur.
- ☐ C. Osmanlıdan günümüze kadar gelen ve usta çırak ilişkisiyle gelişen güzel yazı yazma sanatıdır.
- ☐ D. Orta Asya'daki göçebe yaşamın etkili olduğu, dokunan motiflerin her birinin bir duyguyu ve olayı anlattığı, Türklerin çok eskiden bu yana yaptığı el sanatlarından biridir.
- ☐ E. Doğu Karadeniz kıyılarında kemençe eşliğinde el ele tutuşarak hızlı hareketlerle oynanan oyundur.
- ☐ F. Toprağın pişirildikten sonra şekil verilip tabak, vazo, sürahi gibi eşyaların üzerine renkli dekor ve motifleri işleme sanatıdır.
- ☐ G. Tekneye alınan özel bir suyun üzerinde boyalarla oluşturulan desenlerin kâğıda aktarılmasıyla yapılan el sanatıdır.

7 - HALICILIK

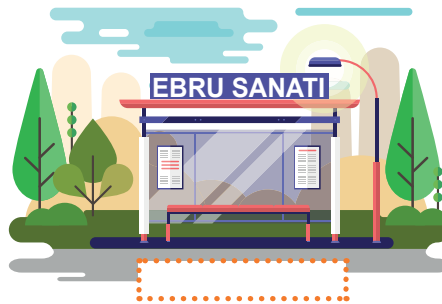
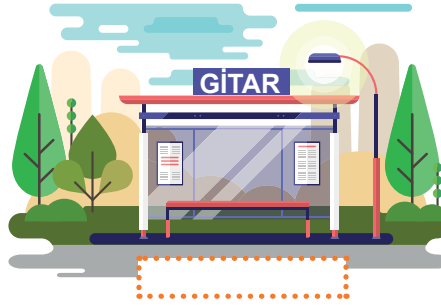
Kültürel unsurların zamanla değişime uğramasına kültürel değişim denir.

Eskiden olan bir kültürel öğenin günümüzde de genel anlamda devam etmesine kültürel süreklilik denir.

Bir toplumda farklı yerlerde farklı kültürel öğeler yaşanmasına kültürel zenginlik denir.

ETKİNLİK-12

Sosyal Bilgiler otobüsü okula giderken Türk kültürüne ait duraklardan yolcu almaktadır. Otobüsün hangi duraklarda durması gerektiğini altındaki boşluğa işaretleyiniz.

Çok uzun zaman önce insanlar Fırat ve Dicle nehirleri arasına yani Mezopotamya'ya yerleşmişler. Tarım yapmaya başlamışlar ve hayvanları evcilleştirmişler. Önce köyler inşa etmişler, köyler büyümüş kralların yönettiği kentlere dönüşmüş, kentler de zamanla devletler hâlini almış. Tapınaklar, saraylar yapmışlar. Yazıyı kullanmaya başlamışlar. Böylece eğitim, bilim ve sanat gelişmiş, büyük bir medeniyet hâline gelmişler. Mezopotamya medeniyetleri; Anadolu'yu, Mısır'ı, Hindistan'ı etkilemiş.

TEST - 1

Yukarıda verilen metne göre Mezopotamya uygarlıklarıyla ilgili hangisini söylemek yanlış olur?

- A) Kalıcı mimari eserler yapmışlardır.
- B) Tarihî çağların başlamasını sağlamışlardır.
- C) Sadece tarım ve hayvancılıkla uğraşmışlardır.
- D) Farklı coğrafyalardaki medeniyetleri etkilemişlerdir.

TEST - 2

Kızılırmak yayı çevresinde kurulan Hititlerde ülke kral tarafından yönetilirdi. Kral aynı zamanda hem orduların başkumandanı hem de başrahipti. Önemli devlet işlerinin görüşüldüğü soylulardan oluşan Pankuş adı verilen bir danışma meclisi vardı. Kralın eşi olan Tavananna da Pankuş Meclisine katılır, kral olmayınca onun yerine hükümdarlık edebilirdi. Hititler önemli gördükleri olayları anal denilen kil tabletlere yazarlardı, bunlar Hititlerin tarih kitaplarıydı. Hititler son derece becerikli mühendislerdi, taştan inşa ettikleri barajlardan günümüze ulaşanlar bulunmaktadır.

Hititlerle ilgili yukarıda verilen bilgilere göre;

- I. Halk sınıflara ayrılmıştır.
- II. Laik devlet anlayışına sahiptir.
- III. Kadın devlet yönetiminde etkilidir.

hangileri söylenebilir?

- A) I ve II B) I ve III C) II ve III D) I, II ve III

TEST - 3

Hafta sonu tatili için İstanbul'da yaşayan Petek'in yanına ailesi ziyarete gelmiştir. Petek, ailesine İstanbul'daki tarihî mekânları gezdirmek istemektedir.

Petek ailesini;

I. Selimiye Cami

II. Kız Kalesi

III. Galata Kulesi

hangilerine götürmelidir?

- A) Yalnız III B) I ve II C) II ve III D) I, II ve III

TEST - 4

Bir grup veya topluluk içerisinde işlerin gönüllü olarak yapılmasına imece denir. Daha çok Anadolu'da yaygın olan imece köy halkından birinin veya köyün ortak bir işini tamamlamak amacıyla yapılır. Düğünlerde, cenazelerde, asker uğurlamalarında ya da bir tarlanın ekilip biçilmesinde birçok kişinin toplanıp elbirliğiyle işleri yapması imeceye örnektir.

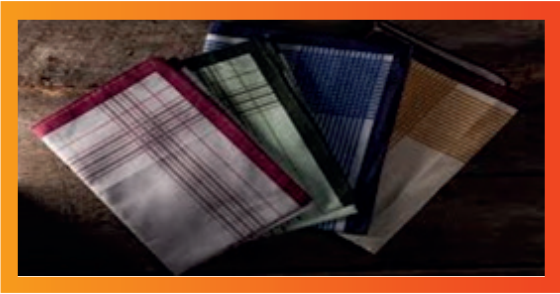
Aşağıdakilerden hangisi imece için söylenirse yanlış olur?

- A) Birlik ve beraberliği güçlendirir.
B) Yardımlaşma ve dayanışma vardır.
C) İnsanlar arasında sosyal paylaşımlar artar.
D) Sadece köylerde yapılan bir uygulamadır.

TEST - 5

ESKİDEN

GÜNÜMÜZDE

Yukarıda kültürümüzle ilgili verilen örnekler hangi kavram ile açıklanabilir?

- A) Kültürel zenginlik B) Kültürel değişim C) Kültürel farklılık D) Kültürel süreklilik

CEVAPLAR

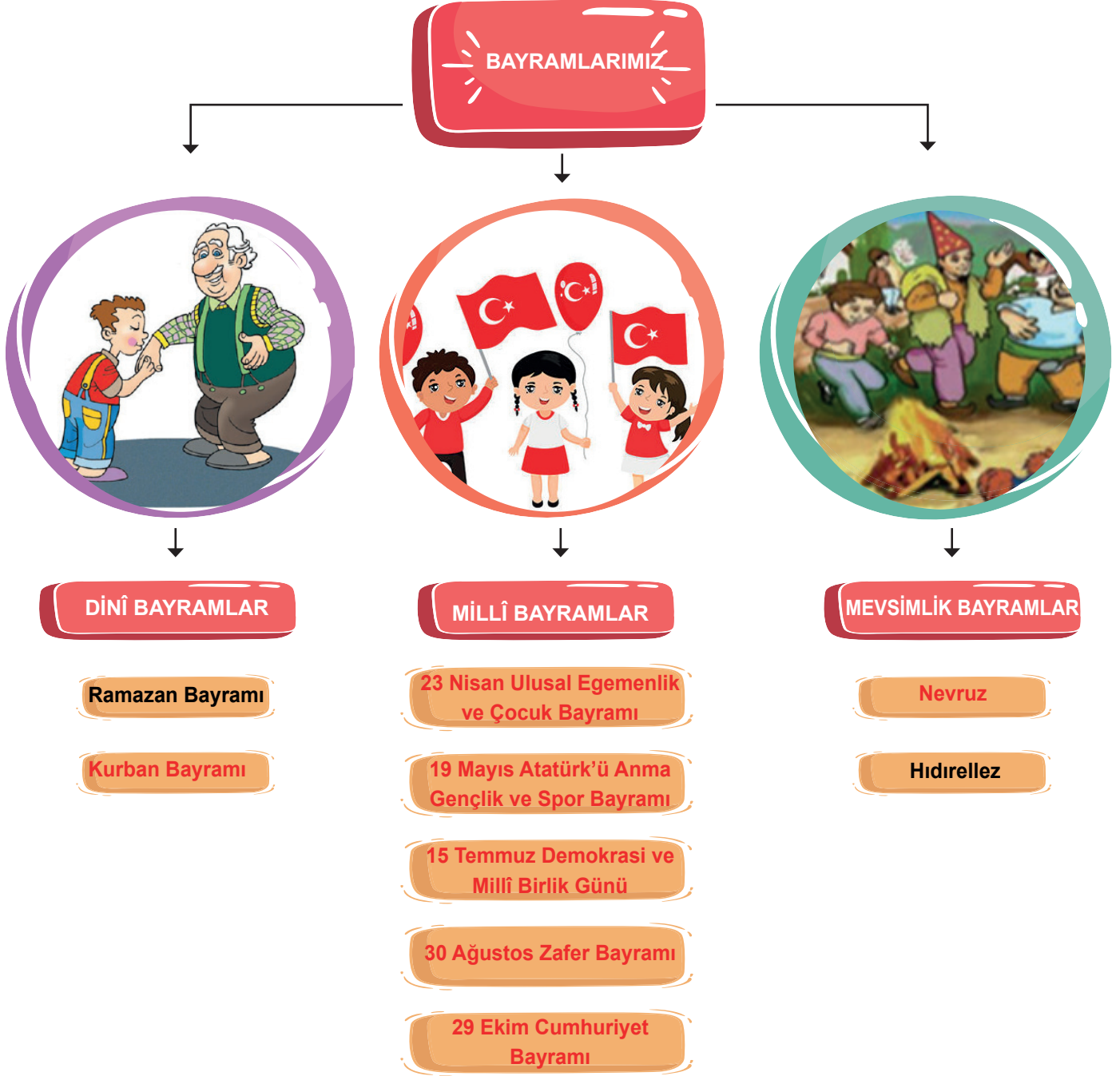
ETKİNLİK-1

1. Hititler'in Tanrı'ya hesap vermek için yazdıkları yıllıklar. **ANAL**
2. Sümerler' in icat ederek ulaşımı kolaylaştırdıkları buluş. **TEKERLEK**
3. Lidyalılar'ın icat ederek takas usulüne son verdikleri buluş. **PARA**
4. Sümerler' in yapmış olduğu yedi katlı tapınak . **ZİGGURAT**
5. Hititlerde önemli devlet işlerinin görüşüldüğü meclis. **PANKUŞ**
6. Urartular'ın tarımı geliştirmek için yaptıkları sulama kanalları. **ŞAMRAN**
7. Frigler' in en büyük toprak ve bereket tanrısı. **KİBELE**
8. Frigler' in yapmış olduğu çengelli iğne. **FİBULA**

ETKİNLİK-2

	DOĞAL VARLIK	TARİHÎ VARLIK
1.TOPKAPI SARAYI		✓
2. TUZ GÖLÜ	✓	
3. KELEBEKLER VADİSİ	✓	
4. KIZ KALESİ		✓
5. SU UÇTU ŞELALESİ	✓	
6. APOLLON TAPINAĞI		✓
7. ANI HARABELERİ		✓
8. PAMUKKALE TRAVERTENLERİ	✓	
9. İNSUYU MAĞARASI	✓	
10. GÖBEKLİTEPE		✓
11. YEŞİL TÜRBE		✓
12. YEREBATAN SARNICI		✓
13. AYDER YAYLASI	✓	
14. PERİ BACALARI	✓	
15. CUMALIKIZIK EVLERİ		✓

ETKİNLİK-3

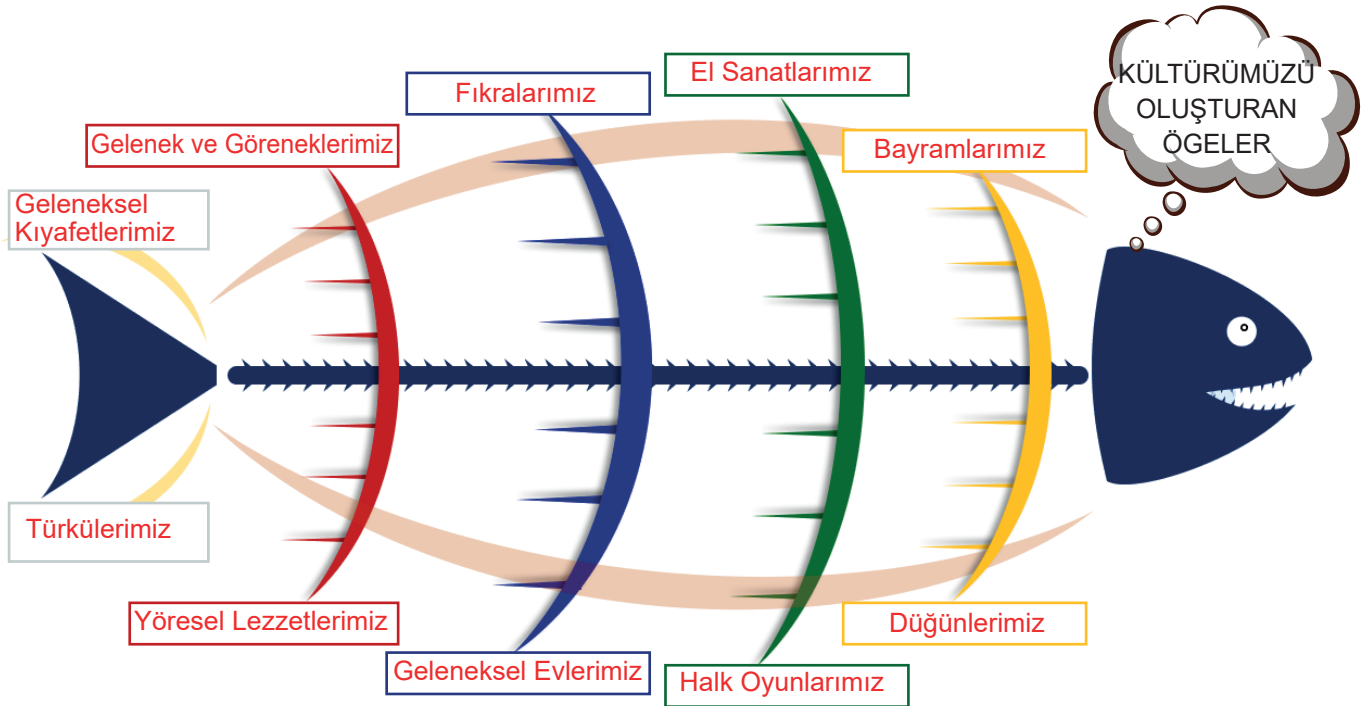

ETKİNLİK-4

1. Geçmişte Fırat ve Dicle nehirleri arasında kalan bölgeye **Mezopotamya** adı verilmiştir.
2. **Çağ** benzer sosyal ve siyasal olayların yaşandığı döneme denir.
3. **Karum**, Asurlar zamanında Anadolu'da küçük pazar yerleridir.
4. Tarihî çağlar **yazının** bulunması ile başlamıştır.
5. Tarihte bilinen ilk yazılı antlaşma Hitiler' in Mısırlılar ile yapmış olduğu **Kadeş** Antlaşması'dır.
6. Sümerler **astronomi** alanında çalışmalar yapmışlar ve **Ay** takvimini bulmuşlardır.
7. Geçmişten bizlere kalan ve tarihî değer taşıyan eşyalara **tarihî nesne** denir.
8. Lidyalılar Mezopotamya'ya kadar uzanan **Kral Yolu**'nu yapmışlardır.
9. **Babiller** kısasa kısas özelliğine dayanan Hammurabi Kanunları'nı yapmışlardır.
10. **Asurlar** ticaret için geldikleri Anadolu'ya yazıyı getirmişlerdir.

ETKİNLİK-5

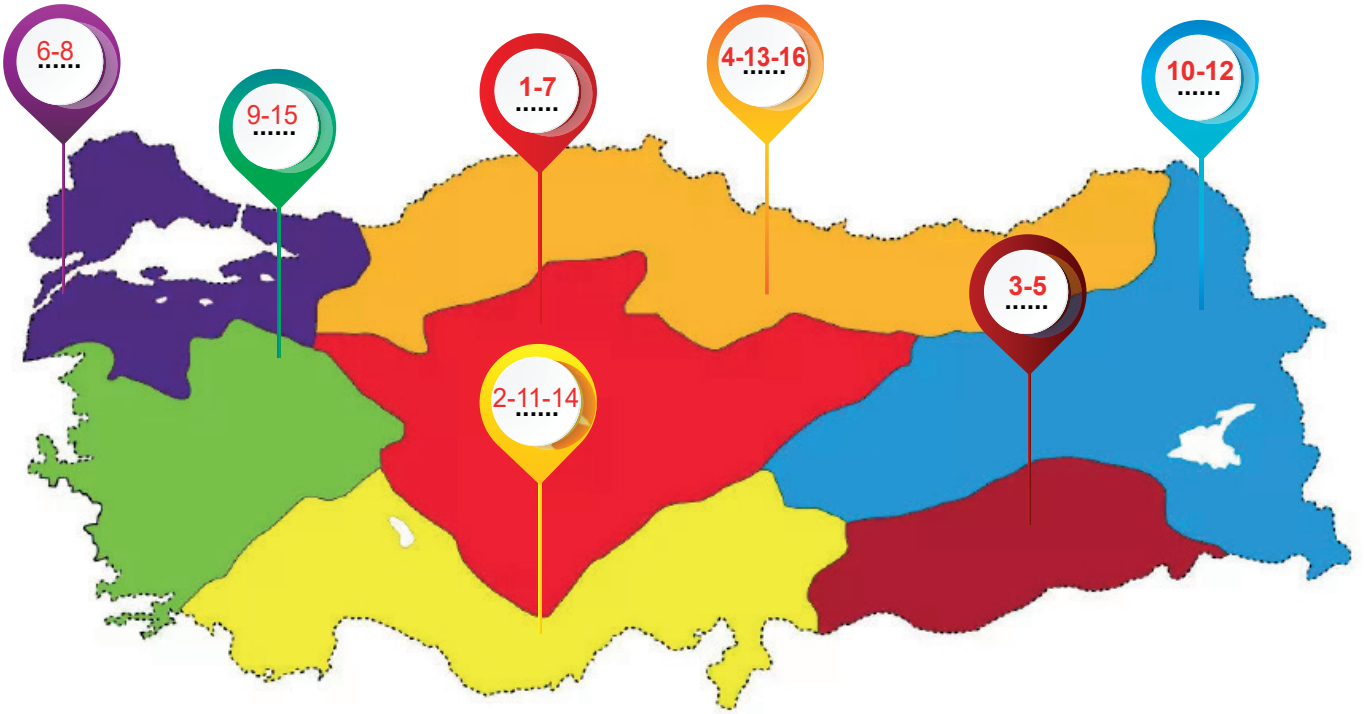
ETKİNLİK-6

					
2	4	5	6	3	1
C	A	D	E	F	B

ETKİNLİK-7

1. D 6. Y
 2. Y 7. D
 3. D 8. Y
 4. D 9. D
 5. Y 10. D

ETKİNLİK-8

ETKİNLİK-9

4. ÇIKIŞ

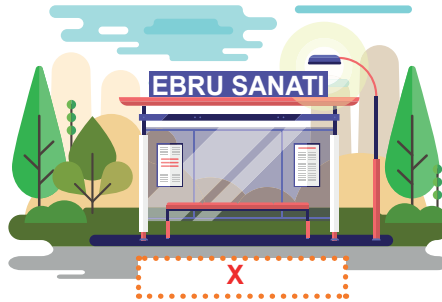
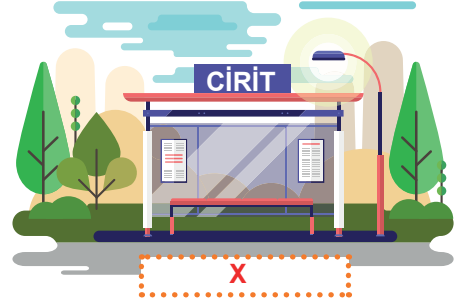
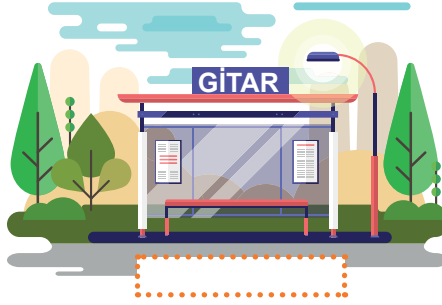
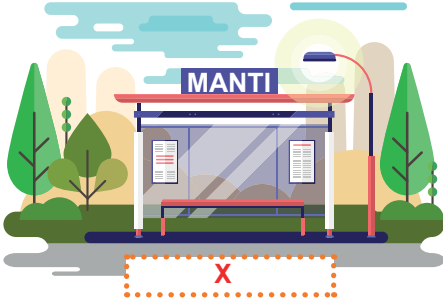
ETKİNLİK-10

ETKİNLİK-11

1-E, 2-G, 3-F, 4-B, 5-A, 6-C, 7-D

ETKİNLİK-12

TESTLER

1. C
2. B
3. A
4. D
5. B